

NAZIMA PATHAN

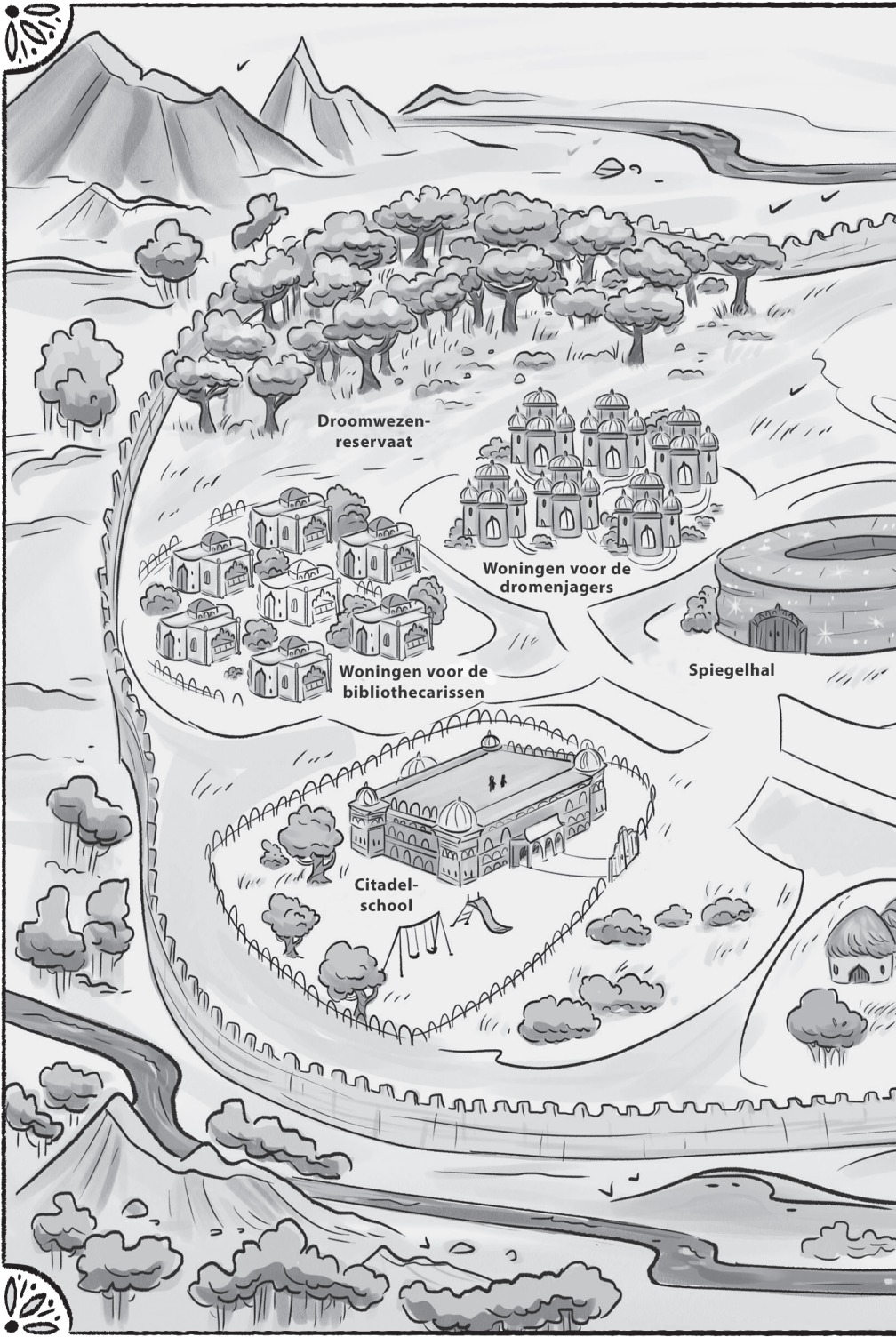
DROMEN
JAGERS

DE VLOEK VAN DE NACHT

DROMENJAGERS II

DE FONTEIN

Droomwezen-reservaat

Woningen voor de dromenjagers

Woningen voor de bibliothecarissen

Spiegelhal

Citadel-school

DE CITADEL

Marktplaats

Poort van
de Citadel

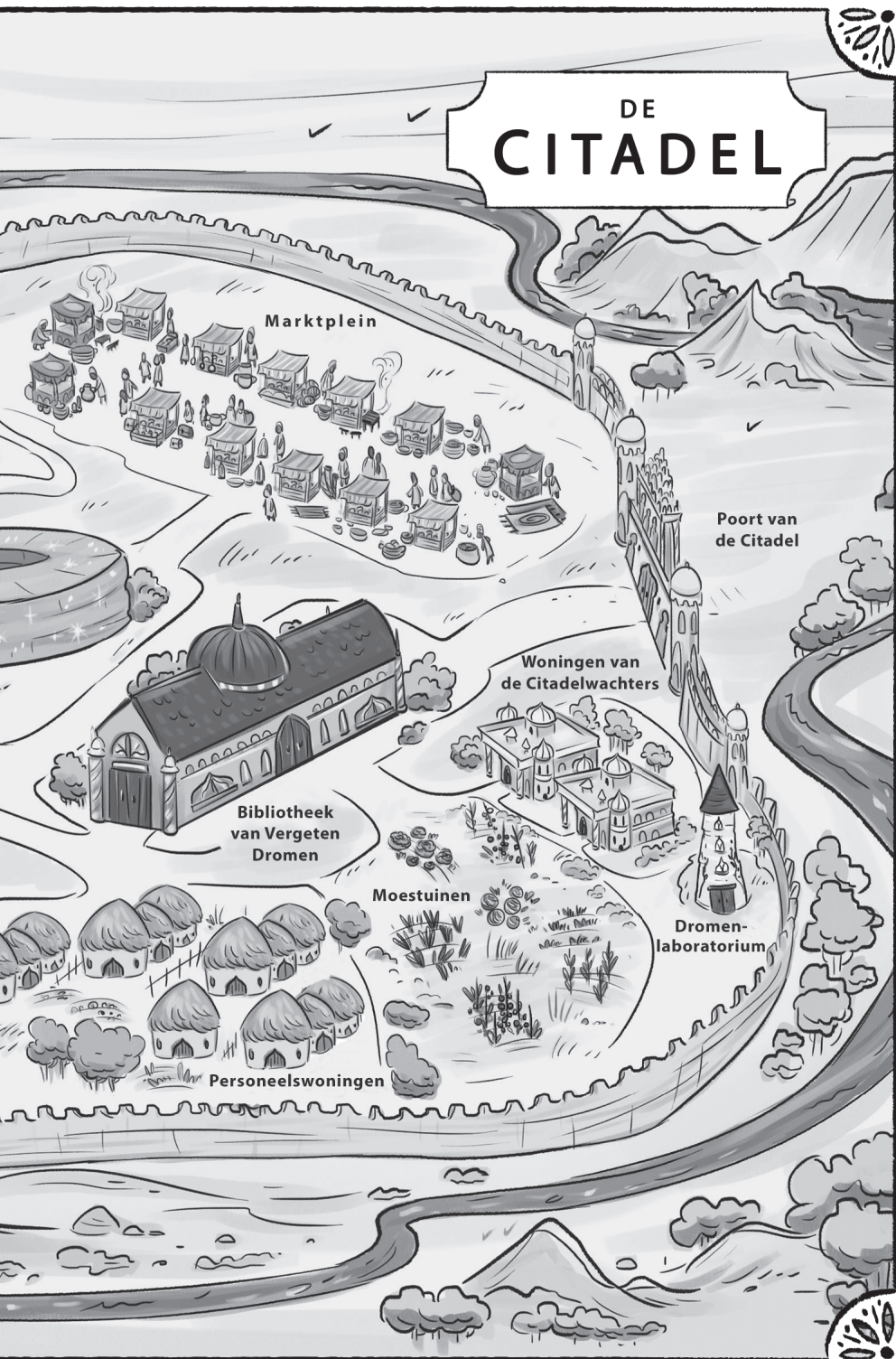
Woningen van
de Citadelwachters

Bibliotheek
van Vergeten
Dromen

Moestuinen

Dromen-
laboratorium

Personeelswoningen

Proloog

Geen levend wezen komt hier uit vrije wil.

Geen vogel. Geen zoogdier. Geen mens.

Behalve deze ene vlieg.

Ze zweeft zoemend over het rotsplateau, een kale plek die op geen enkele kaart staat. Ze scheert over stenen en kiezels die door vergeten stormen glad zijn geschuurd.

Ze vliegt om een eenzaam grijs gebouw heen, een vergeten laboratorium waarvan de muren in de loop van de tijd zijn gebarsten en verbleekt. Het staat naast een spiegelglad meer.

Gezoem.

Gebrom.

Achter de ruiten flakkert groen licht. Ziekelijk, onnatuurlijk.

Ze zeggen dat deze plek vervloekt is.

Dat geen levend wezen hier in de buurt durft te komen.

De vlieg glipt door een barst in het raam naar binnen.

Ze strijkt neer op de rand van een enorm glazen vat, dat vol draadjes zit.

Geen draadjes zijde. Geen touw.

Maar draden van nachtmerries.

Giftige, verwarde droomdraden. Ze trillen als geprikkelde zenuwen.

De vlieg heeft geen verstand dat ze kan verliezen, geen ziel die kan worden aangetast. Ze vliegt weg als de nachtmerries in beweging komen en fluisterend hun spitse puntjes naar haar uitstrekken.

In de schaduw zit een jonge man, eigenlijk nog een jongen, achter een bedieningspaneel. Hij heeft rode ogen van slaapgebrek en zijn mond staat strak. Hij steekt zijn hand uit en laat hem boven een schakelaar hangen.

Heel even aarzelt hij.

Dan haalt hij hem over.

Er gaat een elektrische stroom door het vat.

De draden beginnen te schokken.

Zo leren ze hoe gemeen de mensen kunnen zijn.

De jongen ademt uit. Hij wrijft over zijn achterhoofd en kijkt op zijn horloge.

De nachtmerries sidderen. Dan vallen ze stil.

Zo leren ze haten.

De draden kennen geen liefde. Alleen pijn. En iemand, ergens, heeft ze daar een heleboel van gevoerd.

Ze zeggen dat niets wat gemaakt is ooit verloren gaat.

Ze weten niet dat er een geheim is gestolen.

Oude magie, die nooit gewekt had mogen worden.

In het diepe zuiden, in de Citadel van de Spiegels, fonkelen feestelijke lichtjes, als verre dromen. Vrolijk. Zonder zorgen. Maar dat duurt niet lang meer.

Want de Citadel, die ooit heilig en veilig was, is nu lek.

Gestolen magie. Gevaarlijke geheimen.

En in het noorden roert zich iets.

Iets boos.

Iets hongerigs.

En heel binnenkort zal het vrij zijn.

HOOFDSTUK I

Draadlicht dooft

Lang geleden, toen de Citadel door hoopvolle handen in de bergen werd uitgehakt, ontdekten de stichters van de stad hoe ze toverbrouwsels konden maken van dromen. Niet alleen van fijne dromen, waarin je op de rug van een leeuw door de lucht vliegt of een schat vindt; ook van vreemde, belangrijke dromen. Waarschuwendes dromen. Herinneringen. Hoopvolle dromen over wensen die te groot zijn om uit te spreken.

Sinds die tijd viert de Citadel elk jaar een feest waarbij een deel van die dromen wordt losgelaten in de lucht.

Het Draadlichtfeest.

Boven het marktplein hangen lampionnen als vuur-

vliegjes aan een snoer. Gouden lampionnen voor vreugde, gele voor vriendschap, roze voor geheimen die je nog niet wilt delen. Het plein staat vol met eetkraampjes en feestgangers, en het ruikt er naar kaneel, gebakken ananas en houtrook.

Rafi trekt me mee. ‘Kom op, Mimi! Doorlopen!’

Een groepje Ouden van de Citadel loopt langs ons heen. Ze neuriën vrolijk en vals een oud liedje. Ik zie madame Griffin staan discussiëren met een genezer uit de Droomtoren. Twee leraren in opleiding jongleren met gloeiende droomdraden en hebben een hele groep opgewonden kinderen achter zich aan.

Aan de overkant van het plein zie ik een vrouw met scherpe ogen in deftige kleren staan. Ze staat een eindje van de feestelijke drukte af en bekijkt de menigte met een koude glimlach. Alsof ze geheimen in haar hoofd staat op te slaan. Ik vraag me af wie ze is, wat ze van de Citadel moet denken, maar ik word afgeleid door een troepje gemaskerde kinderen die langs komen rennen met papieren vleugels op hun rug.

Lalu zit op mijn schouder. De blauwe en gouden veren van mijn kolibrie glanzen in het lantaarnlicht. Lalu is mijn droomwezen, mijn maatje vanaf het moment waarop ik begon te leren hoe je dromen vangt en in tovermiddelen verwerkt. Ze zoemt van rusteloze ener-

gie en houdt de droomwezens boven ons hoofd met haar kraalooijes in de gaten. Een spreek die te dichtbij komt, krijgt een scheldkanonnade uit Lalu's scherpe snavel over zich heen.

'Je staat weer te dagdromen,' zegt Rafi. Hij bijt in een mango waar hij absoluut niet voor betaald heeft.

Hij heeft een ondeugende grijns op zijn gezicht, een grijns die ik maar al te goed ken. Rafi heeft zijn jonge jaren doorgebracht op de straatjes en marktjes van Mumbai. Lang voordat hij naar de Citadel kwam, heeft hij daar leren overleven op gelach en snelle voeten. Nu is hij mijn beste vriend. Hij staat altijd klaar om een grap te maken. Of om me af te leiden.

'Eigenlijk had ik diepe, belangrijke gedachten.'

'O, echt?' Hij trekt een wenkbrauw op. 'Waarover?'

Ik kijk hem scherp aan. ‘Ik vroeg me af of de spreuwen ook roddelen, of alleen de duiven.’

De fruitverkoper ontdekt Rafi, die schaapachtig grijnst en hem wat munten toewerpt. Hij eet het laatste stukje mango op, overdreven verdrietig zoals alleen hij dat kan spelen.

De markt lokt ons verder, kraampje na kraampje. Een roze suikerspin, samosa's die knapperend op een bakplaat liggen en iets wat zo scherp gekruid is dat mijn ogen ervan gaan tranen. Lalu hangt de hele tijd boven ons, met trillende vleugels van opwinding.

We zien droomdraden, dunne gloeiende fliebertjes, vanuit opgevouwen papiertjes in de handen van de mensen opstijgen in de lucht.

Ineens gaat Lalu ervandoor.

‘Lalu!’ Ik speur de hemel af, maar ze is al een snel verdwijnend stipje. Ze zigzagt tussen hoofden en lampionnen door.

‘Ze gaat gewoon op onderzoek uit,’ zegt Rafi. Hij haalt zijn schouders op, maar Mithi, zijn droomwezen, grijpt zich steviger aan zijn schouder vast en tsjilpt zacht.

‘Ze gaat er op feestavonden nooit in haar eentje vandoor,’ zeg ik met een snel, paniekerig kloppend hart.

Mijn stem klinkt ver weg, overstemd door de vrolijke geluiden van het feest.

We kijken de menigte rond. Geen flits van groen-blauwe vleugels. Alleen muziek, maskers en papieren lampionnen.

‘Er is iets mis,’ fluister ik.

‘Waar?’

‘Daar.’ Ik wijs naar een blauwe waas van vleugels bij het koepeldak van de Bibliotheek van Vergeten Dromen. Op het eerste gezicht ziet het er daar net zo uit als altijd. Witte steen, ramen verlicht door de rijen flesjes met gloeiende dromen daarbinnen.

Dan zie ik het.

Een draad. Dun, ziekelijk groen, bijna onzichtbaar. Hij kruipt tegen de muur van de Bibliotheek van Vergeten Dromen omhoog als een sliert vergif. Hij schokt even. Alsof hij weet dat er naar hem gekeken wordt.

Mijn hart verkramppt pijnlijk. De muziek en het gelach veranderen in een betekenisloos geruis in de verte.

‘Hij beweegt,’ zegt Rafi.

Dat klopt. De draad maakt een trage, krullende beweging omhoog, maar vervaagt als ik me erop probeer te concentreren. Alsof hij onder mijn ogen verdwijnt.

Een blauwe flits.

Koude angst spoelt over me heen, scherp en onmiskenbaar.

Lalu.

Ze vliegt rondjes boven de bibliotheek en draait zenuwachtig in kleine cirkeltjes om de draad heen.

Ik roep naar haar, maar ze is te ver weg.

Dan hoor ik het.

Gefluister.

Het is niet echt een geluid, maar meer iets wat ik tegen mijn huid voel drukken.

Het glijdt koud en vreemd mijn oren in. De lettergrepen zijn glibberig, oud, opgebroken in stukjes die niet precies in elkaar passen.

Dan krijgt één woord vorm.

Vloek.

Ik stommel achteruit.

De geluiden van het feest dringen in één klap weer tot me door. Gelach. Muziek. Stappende voeten.

‘Mimi?’ Rafi staat naast me en houdt mijn arm vast.

‘Ik hoorde iets,’ fluister ik.

Voor hij antwoord kan geven, maakt Lalu een duikvlucht.

Het ene moment schiet ze nog voor een kruidenstalletje langs. Het volgende hakt ze met haar snavel in op het gezicht van een kleine jongen.

Het jongetje gilt. Valt achterover.
En er valt iets uit Lalu's snavel.
Een draad.
Ongezonder groen en pulserend alsof hij leeft.
De draad glijdt op de borst van de jongen en krult
zich op. Hij beweegt zich traag en sist zachtjes.
Hij schokt.
Ik ren naar hem toe en pak zonder erbij na te denken
de draad vast.

Mijn vingers knijpen er vanzelf in, en onder mijn
huid vlamt pijn op als brandend ijs. Ik krijg een bittere
smaak in mijn mond en er klinkt duister gefluister in
mijn oren. Het klinkt koud, dringend en ik hoor weer
dat woord:

Vloek.

Ik trek mijn hand weg en smijt het ding van me af.
Het spat uiteen in een wolk groene as.

Het jongetje brult het uit en kruipt in de armen van
zijn moeder.

De mensen om hen heen vertragen hun pas. Stemmen.
Vragen. Met bonzend hart speur ik de hemel af
naar Lalu, en ik vind haar. Ze zit weggekropen tegen de
muur van de Bibliotheek.

Mithi fladdert naar het jongetje toe en laat een zachte
gouden draad op zijn borst vallen. Die smelt weg in

zijn huid en zijn ademhaling wordt rustiger.

Ik kijk van een afstand toe hoe hij met zijn ogen knippert en zijn moeder stevig vasthoudt.

De mensen lopen weer door. Het jongetje en zijn moeder ook.

Maar ik kan niet doorlopen. Mijn hand doet nog pijn. En mijn droomwezen zit onder de vreemde, groene nachtmerriedraden.

Ze laat zich zonder tegenstribbelen in een kratje vallen dat Rafi ergens vandaan heeft gehaald. Dan vouwt ze haar vleugels op en kruipt helemaal in elkaar.

‘Het komt wel goed met Lalu,’ zegt Rafi. Maar hij klinkt niet overtuigd.

We vinden een rustig steegje bij de rand van de markt. Daar zetten we het kratje neer en ik til het dek-
sel op.

Mijn droomwezen beweegt zich niet.

Haar veren, die altijd zo schitteren, zijn nu dof. Haar ogen staan leeg.

Ze laat een laag, droevig gezoem horen, dat me heel bang maakt.

Als ik Lalu zo ellendig in elkaar gedoken zie liggen, komt er een afgrijselijke gedachte bij me op. Dromen zijn gemaakt om te genezen en te inspireren. Maar dit is geen gezonde droom. Deze droom is slecht gewor-

den en zit vol haat. Hoe komt dat?

‘Ze is bang,’ zeg ik. ‘Er is iets bij haar binnengedrongen.’

Rafi zegt niets, want we weten het allebei. De nachtmerrrie is niet weg. Iets ervan is blijven hangen.

Een schaduw in de lucht. Het feest danst door. Er zweven nog steeds draden de lucht in. Het ziet er prachtig uit. Ze weten nergens van.

Maar er is er een gevallen.

En ik ben bang dat het niet de laatste zal zijn.

HOOFDSTUK 2

De kooi en de vloek

Het begon niet met een gil. Of met een schaduw. Het begon met glinsterende groene draden en een zacht gefluister dat je de adem benam. Het vrolijke Draadlichtfeest is duister geworden.

‘We moeten ons ergens verstoppen. Op een veilige plek,’ zeg ik tegen Rafi.

Lalu beweegt in haar krat en slaakt een zacht kreetje dat mijn ribben laat trillen.

We gaan ervandoor.

De broodverkoper kijkt op als we met het ramme-lende krat langs hem heen rennen. Mijn hart klopt in mijn keel. Er verschijnt een korte flits van herkenning in de ogen van de broodverkoper. Maar zelfs Rafi, die

meestal meer belangstelling heeft voor warm brood dan voor gevaar ontwijken, blijft niet staan.

We slaan de hoek om naar de Bibliotheek van Vergeten Dromen. En blijven staan.

Op de treden staat Deena Dilsay. Mijn klasgenoot, en de menselijke versie van een stekelbosje. Haar gezicht is rood en ze staat met haar armen over elkaar met haar voet te tikken alsof ze zich opwarmt voor een schreeuwpartij.

‘Jouw droomwezen,’ zegt ze, ‘viel dat arme jongetje aan.’

‘Lalu viel hem niet aan. Dat was iets anders.’ Ik pak het krat vast alsof ik mijn droomwezen nog kan beschermen tegen wat er al is gebeurd.

Deena ziet mijn onzekerheid. ‘Zeg dat maar tegen de moeder van dat arme jochie,’ snauwt ze.

Haar droomwezen, een knalgroene papegaai, kakelt. *‘Zeg dat maar tegen de moeder. Zeg dat maar tegen de moeder.’*

‘We gaan hulp halen,’ zegt Rafi. ‘Dat jongetje werd aangevallen door een nachtmerriedraad. Die verscheen zomaar uit het niets. Daardoor deed Lalu zo raar.’

‘Hoezo, nachtmerriedraad? Het is het Draadlichtfeest.’ Deena wijst naar de lucht, waar nog steeds honderden droomdraden omhoogzweven. ‘Dat verzinnen jullie gewoon.’

‘Er zaten vreemde draden op de muur van de Bibliotheek. Groene. Ze kropen door de spleten tussen de bakstenen heen, net als klimplanten,’ zeg ik.

Deena kijkt naar me met haar hoofd schuin. ‘Je denkt altijd dat jij als enige weet hoe het zit, hè?’

‘Altijd nog beter dan leugens rondvertellen,’ snauw ik terug.

Ma doet de deur open en kijkt van mij naar het krat en weer terug. Haar kaak verstrakt en ze stapt opzij.

‘Naar binnen. Jullie allemaal.’

Rafi en ik doen meteen wat ze zegt. Deena aarzelt, maar loopt dan mee. Zelfs zij snapt dat dit niet iets is om op straat over te staan kletsen.

In het appartement is het warm en schemerdonker. De feestverlichting van buiten werpt kleuren op de vloer. Binnen staan een paar vooraanstaande dromendraaiers achter het raam naar de mensen beneden te kijken. Monsieur Sooli, de hoofddromendraaier, is altijd gekleed alsof hij uit een sprookjesboek komt stappen. Vandaag heeft hij zichzelf overtroffen met een extravagante zijden tulband in rood en geel, en een lang jasje van zijdebrokaat. Hij buigt zich over het kratje en kijkt er nieuwsgierig in, maar hij springt snel achteruit als Lalu hem opmerkt. Ze werpt zich krijsend tegen het hout.

Papa, die rampen altijd met opgestroopte mouwen en een vaste hand tegemoet treedt, staat alleen maar naar me te kijken. Hij zet zijn bril recht.

Ik vertel wat er is gebeurd. De groene draad op de Droomtoren. De jongen op de markt. En hoe Lalu, mijn dappere, briljante droomwezen, is veranderd in iets wat ik niet herken.

Ma legt een sjaal om mijn schouders, maar ik sta nog steeds te trillen. Niet van de kou, maar van angst.

‘Hoe kunnen zulke nachtmerries op een avond als deze de Citadel in komen?’ mompelt papa, terwijl hij door de kamer ijsbeert. ‘Heb je de dromer gezocht? Die moet er verschrikkelijk aan toe zijn, als er zo’n nachtmerrie loskomt.’

Ik voel een steek van schaamte. ‘Daar heb ik niet aan gedacht,’ zeg ik zacht. ‘Ik dacht alleen maar aan Lalu. En aan de jongen die werd aangevallen.’

Papa stopt met ijsberen en staart uit het raam over de daken heen naar de zilveren boomstammen van het Woud van Garh.

Een nare kramp gaat door mijn buik. Stel dat er nog andere draden zijn, en dat er nog meer mensen zijn aangevallen? Nog meer wezens gewond zijn geraakt?

Het kratje trilt. Groen licht schijnt tussen de kieren

door. Dan komen er woorden, die als rook door de kamer kringelen.

*Krullende draden die kolken en brullen,
kunnen het onheil niet langer verhullen:
schaduwen kruipen, nachtmerries komen.
De Nachtvloek heerst met duistere dromen.*

De lucht krijgt iets drukkends. We bevriezen allemaal.

Rafi zegt voor een keer niets. Zelfs Deena houdt haar adem in.

‘De Nachtvloek,’ zegt papa na een lange stilte. ‘Ik had niet gedacht dat ik dat woord nog eens buiten een sprookje zou horen.’

Ma snuift. ‘Verhaaltjes om kinderen bang mee te maken. Meer niet.’

Mijn vader gaat zachter praten. ‘Nachtmerries gemaakt met schaduwdraaien,’ fluistert hij en zijn ogen worden donkerder. ‘Toen wij klein waren, werd daar vaak angstig over gefluisterd. Over magie waar iets monsterlijks van werd gemaakt. Nachtmerries die vragen stellen en niet willen wijken.’

‘De Ouden van de Citadel hebben wel geprobeerd ze te bestrijden,’ voegt ma eraan toe. ‘Maar er bleven maar mensen ten prooi vallen aan de vloek. Uiteinde-

lijk is die toch uitgestorven. Ik weet niet precies waarom. We zouden in het oude archief moeten kijken. Isa Malou heeft er vast over geschreven.'

'Ja, hij zal er wel iets tegen hebben! Waarom heb ik daar niet aan gedacht?' Ik voel een sprankje hoop. Mijn voorvader Isa was de eerste hoofdbibliothecaris. Hij heeft een boek over droommagie geschreven, dat *De magie van dromen* heet. Als iemand er een middel tegen gevonden heeft, moet hij het zijn.

Maar mijn hoop zakt weg als Lalu klaaglijk kreunt.

De lucht wordt bitter als er een duister gefluister door de kamer gaat.

'Ze leden.

Ze logen.

De Nachtvloek komt boven.'

Er valt een gespannen stilte in de kamer.

'We moeten Lalu beter maken,' zeg ik ten slotte. 'Ik laat haar niet sterven.' Mijn woorden zijn bijna niet te verstaan doordat ik mijn gesnik probeer in te houden.

Mijn vader laat madame Griffin halen, onze hoofdonderwijzeres. Niet veel later is ze er, met haar haar strak naar achteren, haar bril op het puntje van haar neus en haar wenkbrauwen hoger opgetrokken dan ik ooit heb gezien. Ze heeft een grote ijzeren vogelkooi onder haar arm.

'Je wilde iets opsluiten,' zegt ze, terwijl ze hem omhooghoudt. Hij ziet eruit als iets wat ze uit een museum heeft opgediept. De tralies staan dicht op elkaar. De kooi zoemt zacht van oude betoveringen. 'Dit is een overblijfsel uit Moyna's oude dromenlaboratorium. Helemaal herzien, natuurlijk.'

'Kom binnen, Leena,' zegt papa. 'We hebben je raad nodig. Deena, jij mag wel gaan.'

Deena schuifelt naar buiten. Ze werpt me nog een vuile blik toe, maar ze is verstandig genoeg om niet tegen te spreken.

Ma doet het deksel van het krat open terwijl papa er een doek boven houdt. Lalu schiet met woedend klap-

perende vleugels omhoog. Maar ze wordt opgevangen in de doek, die als een net om haar heen gewikkeld wordt. Krijsend steekt ze haar snavel erdoorheen.

Ma pakt de doek handig vast en laat haar in de kooi vallen.

Lalu komt verward neer. Tussen haar veren flakkeren groene, rode en zwarte draden op. Haar lichaam straalt een ziekelijk licht uit. Haar vleugels, die altijd azuurblauw waren, zijn bijna doorzichtig.

‘Ze raakt haar verstand kwijt,’ fluister ik.

Lalu krult zich op tot een hoopje ellende en stopt haar kopje onder haar vleugel. Ik verberg mijn gezicht achter mijn handen.

Papa legt een hand op mijn schouder. ‘We brengen haar naar de herstelkamers. Er is altijd een oplossing.’

Madame Griffin trekt een wenkbrauw op. ‘Mijn boeken zeggen hier niets over.’

‘We moeten in *De magie van dromen* kijken,’ zegt ma.

‘Die gaan wij wel even halen, tante Selina!’ zegt Rafi opgewekt.

Ma doet haar mond al open om hem te corrigeren.

Voor jou is het madame Malou.

Maar we zijn al weg.

De trap af.

Langs de bibliothecarissen die zich voorbereiden op de ochtenddienst en de deur door naar de hoofdbibliotheek.

Flesjes vol dromen staan te glinsteren op rijen planken. Ze fluisteren over herinneringen en stemmingen, maar wij rennen snel door. Mithi fladdert met ons mee als we de trap naar de afdeling Magische voorwerpen nemen.

Mensen denken dat dromen vluchtig en onbelangrijk zijn. Maar hier in de Citadel zijn het ingrediënten. Veel mensen weten wel dat we tovermiddelen maken, maar van de oude magie weten weinigen iets af. Van de betoveringen om dingen mee te verbergen, te vermommen of zelfs macht over gedachten te krijgen.

Het boek ligt bij de oude manuscripten uit de eerste dagen van de Citadel. Derde plank van rechts. Halverwege.

Rafi en ik gaan de kast met stoffige, in leer gebonden boeken af. We komen bij de goede plank.

Daar zit een gat. Maar we weten dat dit boek wordt beschermd door een onzichtbaarheidsbetovering.

Mithi fladdert omhoog en houdt haar kopje schuin. Ze gaat op de rand van een boek zitten, huft het gat in en verdwijnt.

Rafi steekt zijn hand erin. ‘Het staat er niet.’

‘Laat mij eens.’ Ik steek mijn hand erin en laat hem langs de rand van de plank glijden. Ik trek Mithi terug. Ze pikt uit protest in mijn oor.

Ik voel nog eens.

Geen warmte. Geen gefluister over droommagie. De betovering voelt... dun. Alsof iemand hem een beetje heeft afgepeld.

Het boek is weg. Dat ene boek dat Lalu zou kunnen redden. Ik staar met bonzend hart naar de lege plank. Niet meer dan een handjevol mensen weten dat het bestaat. Zelfs nog minder kunnen het vinden.

Een van hen heeft het meegenomen.

En nu weet ik niet of ik Lalu nog op tijd kan redden.

www.uitgeverijdefontein.nl

Oorspronkelijke titel: *Dream Hunters 2: The Night Curse*

Verschenen bij Simon & Schuster UK Ltd

© 2026 Nazima Pathan

Voor deze uitgave:

© 2026 Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling: Mechteld Jansen

Omslagafbeelding en illustraties: Federica Frenna

Omslagontwerp: Caren Limpens

Grafische verzorging: Zeno

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en data-mining niet toegestaan.

ISBN 978 90 261 7257 1

ISBN e-book 978 90 261 8348 5

ISBN audioboek 978 90 261 8462 8

NUR 283